

جهت تأیید دبیران محترم

همکاران گرامی سلام
اینجانب با تعدادی از همکاران اقدام به طراحی جزوه سوالات متن کتاب جغرافیا، تاریخ و جامعه‌شناسی پایه دهم و پایه یازدهم و دوازدهم و مطالعات اجتماعی پایه هفتم، هشتم و نهم به همراه جواب کاملاً خلاصه شده نموده ایم.
دلایل این کار عبارت بود از:

- ۱- بالا بردن آمار قبولی (۱۰۰ درصد دانش آموزان قبول شدند) زیرا مدیر به معلم فشار می‌آورد برای بالا بردن درصد قبولی
- ۲- بالا بردن نمرات دانش آموزان خود (۹۵ درصد دانش آموزان نمره ۱۹ یا ۲۰ گرفتند)
- ۳- از اینکه هر زنگ به کلاس‌ها سوال‌ها را می‌گفتیم و می‌نوشتند خسته می‌شدیم
- ۴- ...

لذا تصمیم گرفتیم این جزوه را در مدارس دیگر نیز پخش نماییم. از آنجایی که این جزوه‌ها را در چاپخانه و با قیمت خیلی کم چاپ می‌کنیم، برای دانش آموزان نیز بسیار ارزان و به صرفه است.
سال گذشته این جزوه‌ها در مدارس مختلف کشور با استقبال بسیار خوبی مواجه شد. در صورت تمایل شما می‌توانیم جزوه‌ها را به تعداد دانش آموزان شما با قیمت بسیار پایین در مدرسه به شما تحویل دهیم.

برای آشنایی شما با متن جزوه یک درس به عنوان نمونه در اختیار شما دبیران گرامی قرار می‌گیرد. دبیران محترم پس از رویت و تأیید درس اول می‌توانند این جزوه را به تعداد دانش آموزان خود سفارش دهند

این جزوه بر اساس کتاب سال ۱۳۹۷ نوشته شده و هر سال با توجه به تغییرات کتاب‌های درسی بروز رسانی خواهد شد.

تک فروشی به هیچ عنوان نداریم. لطفاً تقاضای تک فروشی نفرمایید.

تلفن سفارش جزوه به تعداد دانش آموزان فقط توسط دبیران محترم ۰۹۱۹۳۶۰۱۴۷۰ قاسمی ۰۹۰۳۱۳۴۹۷۴۹

تلگرام @jozve100

دانلود جزوه‌های پایه هفتم تا دوازدهم در: www.pmm789.blog.ir

از ارسال پیامک قبل از تماس تلفنی خودداری نمایید. (به علت حجم بالای کار از پاسخ به پیامک معذوریم)

درس ۱ (شهرها و روستاها)

۱- مهم‌ترین مسائل جغرافیایی قرن ۲۱ را نام ببرید. مدیریت شهرها و روستاها و برنامه ریزی برای سکونتگاه‌هایی که از هر جنبه برای زندگی انسان مناسب باشند.

۲- منظور از «مقر» چیست؟ منظور از مقر، مکان اصلی و دقیق یک سکونتگاه و محل استقرار آن روی زمین است. مقر هر روستا یا شهر، همپنین هسته اولیه آن را شامل می‌شود.

۳- منظور از «هسته اولیه» چیست؟ منظور از هسته اولیه مکانی است که مردم برعسب نیاز، آن را برای زندگی انتخاب کرده و به اشغال درآورده‌اند و بعدها روستا یا شهر از آن محل گسترش یافته است.

۴- در انتخاب مکان برای استقرار و سکونت جمعیت، کدام عامل بیشترین نقش را دارد؟ توضیح دهید. عوامل طبیعی- بیش از چهار هزار سال قبل، نخستین روستاها و شهرهای پرجمعیت و همپنین تمدن‌های اولیه در کنار رودهای دجله و فرات، نیل، کارون، سند و ... پدید آمدند. در سکونت‌گزینی انسان‌ها در این مناطق، عواملی چون آب فراوان، آب و هوای ملایم و خاک حاصلخیز بلکه نقش مهمی داشته است.

۵- کدام عوامل موجب انتخاب مکانی برای استقرار سکونتگاه می‌شود؟ ۱- عوامل طبیعی (آب فراوان، آب و هوای ملایم و خاک حاصلخیز بلکه ها) ۲- عوامل سیاسی و تصمیمات حکومتی ۳- دسترسی به راه‌های تباری ۴- عوامل دفاعی و نظامی

۶- مهم‌ترین عوامل شکل‌گیری هسته اولیه روستاها و شهرها در کشور ایران را نام ببرید. دسترسی به آب، قلعه‌های دفاعی، بازارهای محلی و قرار گرفتن در تقاطع راه‌ها

۷- آیا معمولاً هسته اولیه شهرها و روستاها بافت تاریخی و قدیمی آنهاست؟ مثالی بیاورید. جواب این سوال در نسخه اصلی

جزوه هفته اول مهر ۱۳۹۷ در سایت www.pmm789.blog.ir یا کانال @jozve100 قرار می‌گیرد.

۸- چرا امروزه برنامه ریزان به حفاظت از هسته اولیه روستاها و شهرها، بازسازی آن و جلوگیری از تخریب و نابودی اش

توجه می کنند؟ توضیح دهید. جواب این سوال در نسخه اصلی جزوه هفته اول مهر ۱۳۹۷ در سایت

www.pmm789.blog.ir یا کانال @jozve100 قرار می گیرد.

۹- منظور از «موقعیت» یک شهر یا روستا چیست؟ منظور از موقعیت یک شهر یا روستا، وضعیت آن سکونتگاه نسبت به پدیده های پیرامون خود و همچنین جایگاه آن در سطح نامیه است. این پدیده ها و جایگاه ممکن است عوامل انسانی و طبیعی مانند روستاها و شهرهای اطراف آن، نقش سیاسی و اداری آن، آب و هوا، راه های ارتباطی، دسترسی به منابع معدنی و انرژی و ناهمواری ها باشند.

۱۰- موقعیت شهر یا روستا چه نقشی در حیات یا نابودی آن سکونت گاه دارد؟ موقعیت یک شهر یا روستا در ادامه حیات یا گسترش آن سکونتگاه و یا حتی نابودی و زوال آن نقش مهمی ایفا می کند. برای مثال، دسترسی یک شهر به دریا یا شبکه ارتباطی فط آهن در یک منطقه، موقعیت مناسبی برای رونق تجارت و مشاغل مربوط در آن شهر به وجود می آورد یا نزدیک بودن شهر به روستاهای پرجمعیت مجاور و یا منابع معدنی در جذب نیروی کار و توسعه صنایع آن شهر تأثیر زیادی دارد و می تواند موجب گسترش و آبادانی آن شود. مجاورت یک سکونتگاه با کوه آتشفشان یا گسل های فعال نیز می تواند حیات آن سکونتگاه را به خطر بیندازد. برخی تغییرات محیط پیرامون، مانند رویداد های سیاسی یا تغییرات آب و هوایی نیز ممکن است موجب از دست رفتن موقعیت و اعتبار یک شهر یا انتقال آن به مکانی دیگر شود.

۱۱- موقعیت شهر قاهره را از نظر ارتباط با عوامل طبیعی و انسانی محیط پیرامون آن توضیح دهید. جواب این سوال در نسخه اصلی جزوه هفته اول مهر ۱۳۹۷ در سایت www.pmm789.blog.ir یا کانال @jozve100 قرار می گیرد.

۱۲- مهم ترین ملاک های تفاوت شهر و روستا را نام ببرید. ۱- فعالیت اقتصادی ۲- میزان جمعیت ۳- وسعت و فضای سکونت و فعالیت ۴- دسترسی به خدمات و تسهیلات ۵- فرهنگ و مناسبات اجتماعی

۱۳- شهر و روستا را از نظر فعالیت اقتصادی مقایسه کنید. مهم ترین ملاک تفاوت شهر و روستا فعالیت های اقتصادی آنهاست. در اغلب سکونتگاه های روستایی، درصد بیشتری از جمعیت فعال در بخش کشاورزی (زراعت، دامداری، جنگل داری، صید و شکار و غیره) فعالیت می کنند اما در شهرها بیشتر مردم در بخش های صنعتی و خدماتی مشغول به کارند.

۱۴- شهر و روستا را از نظر میزان جمعیت مقایسه کنید. متداول ترین ملاک تشخیص شهر و روستا ملاک جمعیتی است و اگر جمعیت سکونتگاه به میزان معینی برسد، آن را شهر تلقی می کنند، اما این ملاک در نواحی مختلف دنیا متفاوت است. در برخی کشور های اروپایی سکونتگاه هایی با بیشتر از ۲۰۰۰ نفر جمعیت، شهر محسوب می شوند اما در برخی کشورهای پر جمعیت آسیا، مانند چین و هند، روستاهایی با بیش از ۳۰۰۰۰ نفر جمعیت وجود دارند. به طور کلی شهرها از روستاها پرجمعیت ترند و تراکم جمعیت نیز در آنها بیشتر است.

۱۵- شهر و روستا را از نظر وسعت و فضای سکونت و فعالیت مقایسه کنید. در روستاها فضاهای باز و چشم انداز های طبیعی بیشتر و گسترده ترند. در شهرها فانه ها و مغازه ها و فضاهای صنعتی به هم فشرده ترند و فعالیت های متنوع در فضاهای محدودتری متراکم شده اند.

۱۶- شهر و روستا را از نظر دسترسی به خدمات و تسهیلات مقایسه کنید. در شهرها امکانات آموزشی، درمانی و پزشکی، مراکز خرید، حمل و نقل عمومی، خدمات مالی و بانکی، آب و برق و ... متنوع و گسترده است؛ در حالی که این خدمات و تسهیلات در روستاها کمتر و محدودتر است.

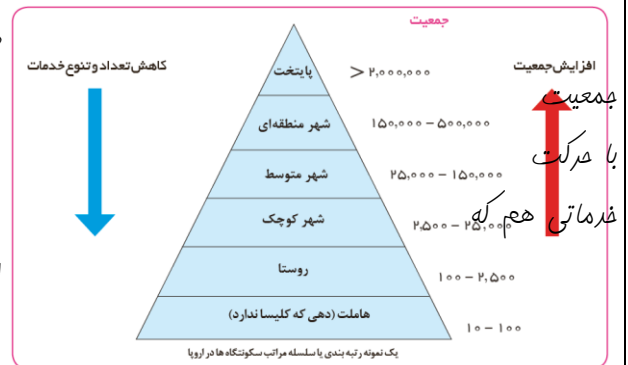
۱۷- شهر و روستا را از نظر فرهنگ و مناسبات اجتماعی مقایسه کنید. در روستاها چون جمعیت کمتر است، بیشتر افراد یکدیگر را می‌شناسند و روابط فویشاونری، وابستگی اجتماعی و همکاری میان آنها بیشتر است. آداب و رسوم و شیوه زندگی در شهر و روستا متفاوت است. در شهرها نوگرایی بیشتر و تغییرات اجتماعی سریع‌تر است.

۱۸- پنج شباهت سکونتگاه‌های روستایی و شهری را بیان کنید. جواب این سوال در نسخه اصلی جزوه هفته اول مهر ۱۳۹۷ در سایت www.pmm789.blog.ir یا کانال @jozve100 قرار می‌گیرد.

۱۹- سلسله مراتب سکونت‌گاه‌ها یعنی چه؟ توضیح دهید. سلسله مراتب سکونتگاه‌ها یعنی رتبه بندی آنها برعسب اهمیت. برای این منظور، سکونتگاه‌ها را براساس میزان جمعیت و عملکرد (فردماتی که ارائه می‌کنند) طبقه بندی می‌کنند. سکونتگاه‌های کوچک یا کم جمعیت معمولاً خدمات محدودی به ساکنان ارائه می‌دهند اما در سکونتگاه‌های بزرگ‌تر، تعداد و تنوع خدمات بسیار زیاد است؛ برای مثال، یک ده کوچک ممکن است چند مغازه و یک صندوق پست و یک مدرسه و یک مرکز بهداشت نیمه وقت داشته باشد اما در یک شهر بزرگ، انواع فروشگاه‌ها، مراکز درمانی و بیمارستان‌ها، رستوران‌ها، تئاتر و سینما، بانک‌ها، فرودگاه، استادیوم ورزشی و ... وجود دارد و شهر می‌تواند خدمات زیاد و متنوعی به ساکنان خود و حتی روستاها و شهرهای هم‌جوارش بردهد.

۲۰- با توجه به شکل نحوه رتبه بندی یا سلسله مراتب سکونتگاه‌ها را توضیح دهید.

در قاعده هرم و ردیف‌های پایین، سکونتگاه‌هایی با کمترین میزان قرار می‌گیرند. این سکونتگاه‌ها خدمات کمتری نیز ارائه می‌دهند. به سوی بالای هرم، جمعیت سکونتگاه‌ها بیشتر می‌شود و ارائه می‌دهند، بیشتر و متنوع‌تر است.

۲۱- آیا معیارهای رتبه بندی سکونت‌گاه‌ها یکسان است؟ معیارهای رتبه بندی با توجه به اهداف و نوع مطالعات محققان و از جایی به جای دیگر متفاوت است و چنان‌که گفته شد، معیار و تعریف شهر کوچک و بزرگ و میزان جمعیت آن در کشورهای مختلف فرق می‌کند. پس از طراحی معیارهای رتبه بندی، تعداد شهرها یا روستاهایی که در هر طبقه وجود دارند، در جدول قرار می‌گیرد.

۲۲- «حوزه نفوذ سکونت‌گاه» را تعریف کنید. به محدوده جغرافیایی که از یک سکونتگاه کالا و انواع خدمات دریافت می‌کند و بین آن محدوده و سکونتگاه جریان کالا، خدمات و رفت و آمد افراد وجود دارد، حوزه نفوذ آن سکونتگاه می‌گویند.

۲۳- آیا حوزه نفوذ سکونت‌گاه‌ها یکسان است؟ توضیح دهید. برخی از سکونتگاه‌ها حوزه نفوذ کم و وسعتی دارند؛ برای مثال، یک شهر کوچک ممکن است فقط به چند روستای پیرامون خود خدمات بردهد و ساکنان روستاهای پیرامون برای خرید و کار در کارخانه‌ها و استفاده از مراکز درمانی به آن شهر مراجعه کنند. به عکس، برخی از شهرها حوزه نفوذ بسیار گسترده‌ای در سطح یک ناحیه یا کشور و حتی جهان دارند؛ برای مثال، شهر تهران در برخی عملکردها مانند تولید و عرضه خودرو، لوازم خانگی، خدمات پیشرفته پزشکی و مراکز دانشگاهی حوزه نفوذی در سطح کشور ایران دارد.

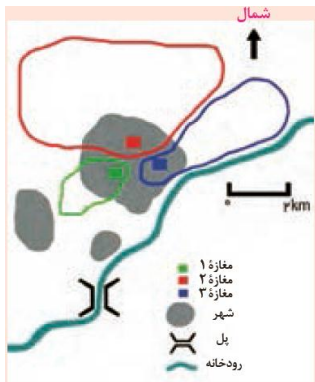
۲۴- در زمینه بررسی حوزه نفوذ عملکرد یک سکونتگاه به چند جنبه توجه می‌شود؟

الف) آستانه نفوذ، یعنی حداقل جمعیتی که تقاضای کالا، خدمات یا عملکردی از سکونتگاه دارند.

ب) دامنه نفوذ، یعنی بیشترین مسافتی که مردم منطقه برای دریافت خدمات از آن سکونتگاه طی می‌کنند.

۲۵- با توجه به نمودار هرمی سلسله مراتب سکونتگاه ها میان رتبه سکونتگاه ها و وسعت حوزه

نفوذ آنها چه رابطه ای وجود دارد؟ بواب این سوال در نسخه اصلی جزوه هفته اول مهر ۱۳۹۷ در سایت www.pmm789.blog.ir یا کانال @jozve100 قرار می گیرد.

۲۶- شکل مقابل سه مغازه را در یک شهر کوچک نشان می دهد.

الف) شکل و وسعت حوزه نفوذ سه مغازه را با هم مقایسه کنید.

ب) کدام مغازه وسیع ترین حوزه نفوذ را دارد؟

ج) چرا مردم ساکن غرب شهر برای خرید به مغازه ۳ مراجعه نمی کنند؟ چرا حوزه نفوذ مغازه ۳ از سمت شرق گسترش نیافته است؟

د) چرا مغازه ۱ کم وسعت ترین حوزه نفوذ را دارد؟ توضیح دهید.

ه) آیا در مکان یابی احداث یک مغازه یا سایر مراکز خدماتی باید به حوزه نفوذ آنها توجه کرد؟ چرا؟ بواب این سوال در نسخه اصلی جزوه هفته اول مهر ۱۳۹۷ در سایت www.pmm789.blog.ir یا کانال @jozve100 قرار می گیرد.

۲۷- روند تغییر جمعیتی روستانشین به شهرنشین را توضیح دهید. یکی از مهم ترین تغییرات فضای جغرافیایی در قرن بیستم و بیست و یکم، افزایش شهر و شهرنشینی در جهان است. منظور از اصطلاح شهرنشینی افزایش نسبت جمعیت شهرهای یک کشور یا ناحیه به روستاهای آن است. در سال ۱۹۵۰ میلادی فقط ۳۰ درصد جمعیت جهان در شهرها زندگی می کردند؛ اما در سال ۲۰۱۴ میلادی ۵۴ درصد جمعیت جهان ساکن شهرها بوده اند. امروزه جمعیت شهرنشین جهان بر جمعیت روستانشین پیش گرفته است و پیش بینی می شود که تا سال ۲۰۵۰ میلادی، این نسبت به حدود ۶۶ درصد برسد.

۲۸- سطح شهرنشینی در قاره های مختلف را با سرعت شهرنشینی در همان قاره ها مقایسه کنید. هر چند میان سطح شهرنشینی در آسیا و آفریقا با نواحی توسعه یافته صنعتی آمریکای شمالی و اروپا و استرالیا افتلاف قابل توجهی وجود دارد، باید توجه کرد که سرعت گسترش شهرنشینی در آسیا و آفریقا بیشتر از سایر نواحی جهان است و همچنان ادامه دارد. در حالی که میزان رشد سالیانه شهرنشینی در سایر نواحی جهان ۱/۴ درصد است، در آسیا و آفریقا این رشد به ۱/۵ درصد در سال می رسد.

۲۹- علت رشد شهرنشینی در کشورهای آسیایی و آفریقایی چیست؟ مهاجرت فزاینده روستاییان به شهرها به منظور اشتغال و دستمزد بیشتر و به دنبال صنعتی شدن و توسعه کارخانه ها و یا رشد بخش خدمات و ورود این کشورها به تجارت جهانی.

۳۰- روند افزایش شهرهای میلیونی در جهان چگونه است؟ یکی از مهم ترین پدیده های مربوط به تغییرات الگوی شهرنشینی در جهان، افزایش شهرهای میلیونی است. در سال ۱۹۵۰ میلادی، دو شهر لندن و نیویورک بیشتر از ۸ میلیون نفر جمعیت داشتند. در سال ۱۹۹۰، ده شهر با بیش از ۱۰ میلیون نفر در جهان وجود داشت و امروزه تعداد این شهرها به ۲۸ شهر رسیده است.

۳۱- تغییر الگوی مکانی شهرهای میلیونی جهان را توضیح دهید. تا چند دهه پیش چنین شهرهایی فقط در نیمکره شمالی و در آمریکای شمالی، اروپا و ژاپن وجود داشتند اما امروزه آسیا، آمریکای لاتین و آفریقا با رشد شهرهای میلیونی و پرجمعیت روبه رو شده اند.

۳۲- «مادر شهر» چیست؟ به طور کلی، مادرشهر (متروپل) بزرگ ترین و مهم ترین شهر یک ناحیه، استان یا یک کشور است. این شهر ممکن است پایتخت یا شهر اصلی یک ناحیه باشد که مرکز حکومتی، مذهبی، تجاری و ... است و از این جنبه ها بر سایر سکونتگاه ها برتری دارد. برای حداقل جمعیت مادرشهر، ارقام مختلفی را ذکر کرده اند و در این مورد توافقی وجود ندارد.

۳۲- «کلان شهر» چیست؟ معمولاً به مادرشهر، کلان شهر نیز گفته می شود. برقی نیز معتقدند کلان شهر ترجمه و معادل واژه مگاسیتی (megacity) است و به شهرهایی با بیش از ۱۰ میلیون نفر جمعیت اطلاق می شود. در کشور ایران طبق مصوبه شورای عالی معماری و شهرسازی، به مادرشهرهایی که بیش از ۱ میلیون نفر جمعیت داشته باشند، کلان شهر گفته می شود؛ مانند تهران، مشهد، اصفهان، کرج، قم و ...

۳۳- «حومه نشینی» چگونه گسترش یافت؟ به بخش های پیرامونی یک شهر حومه می گویند. با افزایش شهرنشینی و گسترش حمل و نقل و وسایل ارتباطی، به تدریج حومه ها در اطراف شهرها، به ویژه شهرهای بزرگ و پرجمعیت، شکل گرفتند. حومه نشینان برای خرید یا کار و یا استفاده از خدمات به شهرها رفت و آمد می کنند.

۳۴- انواع حومه نشینی را نام ببرید. حومه های خوابگاهی، حومه های صنعتی، و حومه های فقیرنشین و مرفه نشین.

۳۵- منطقه مادرشهری چگونه به وجود می آید؟ با افزایش جمعیت مادر شهرها و گسترش حومه های آنها به تدریج منطقه هایی با عنوان منطقه مادر شهری به وجود آمدند.

۳۶- «جهان شهر» چیست؟ برقی از شهرها بیش از ده میلیون نفر جمعیت در جهان دارند و در اقتصاد و تجارت جهانی، حوزه نفوذ بسیار وسیعی در سطح جهان دارند که به آنها جهان شهر گفته می شود.

۳۷- «مگالاپلیس» چیست؟ در برقی از بخش های جهان، در نتیجه گسترش فوق العاده زیاد و یا چند مادر شهر در امتداد مسیرهای ارتباطی و حمل و نقل، زنجیره ای از مادر شهرها یا کلان شهرها پدید آمده اند که به آنها مگالاپلیس گفته می شود. در مگالاپلیس، حومه ها و شهرک های اقماری یک مادر شهر به حومه ها و شهرک های مادرشهر دیگر پیوند می خورد. برقی، مگالاپلیس را منطقه آبر شهری نامیده اند.

۳۸- مهم ترین ویژگی های مگالاپلیس چیست؟ تمرکز و انبوهی جمعیت شهری، تمرکز مؤسسات مالی و پولی، تمرکز صنایع دانش بنیان و فراوانی آمد و شد بین مادرشهرهای هم جوار با انواع وسایل حمل و نقل زمینی و هوایی.

۳۹- مگالاپلیس ها چه شکلی اند؟ اولین مگالاپلیس ها را نام ببرید. مگالاپلیس ها معمولاً در امتداد راه های ارتباطی، شکل خطی و کروی و برقی نیز شکل فوشه ای و کوهستانی پیدا کرده اند. مگالاپلیس شمال شرق ایالات متحده آمریکا (از بوستن تا واشنگتن) و مگالاپلیس ژاپن (توکیو-یوکوهاما) نمونه هایی از اولین مگالاپلیس های جهان اند.

۴۰- به نظر شما علت ظهور مگالاپلیس ها و شهرهایی با بیش از ۱۰ میلیون نفر جمعیت در مشرق و جنوب شرقی آسیا در

چند دهه اخیر چیست؟ جواب این سوال در نسخه اصلی جزوه هفته اول مهر ۱۳۹۷ در سایت www.pmm789.blog.ir یا کانال [@jozve100](https://www.instagram.com/jozve100) قرار می گیرد.

۴۱- آیا افزایش شهرهای میلیونی، فشار بر منابع و محیط زیست را بیشتر می کند؟ چرا؟ دلیل بیاورید. جواب این سوال در نسخه اصلی جزوه هفته اول مهر ۱۳۹۷ در سایت www.pmm789.blog.ir یا کانال [@jozve100](https://www.instagram.com/jozve100) قرار می گیرد.

۴۲- هم اکنون اوضاع روستا نشینی در جهان چگونه است؟ هر چند فرایند شهری شدن به افزایش شهرنشینی در همه کشور های جهان منجر شده است، هنوز ۳/۴ میلیارد نفر از مردم جهان در روستاها زندگی می کنند. تنها در دو کشور چین و هند بیش از یک میلیارد نفر روستانشین اند.

۴۳- روند افزایش شهرنشینی در اروپا و آمریکای شمالی به چه صورت بود؟ در سده نوزدهم و نیمه اول قرن بیستم در کشورهای توسعه یافته و صنعتی اروپا و آمریکای شمالی، به دنبال توسعه صنایع کارخانه ای مهاجرت از روستاها به شهرها رخ داد. البته این مهاجرت تدریجی و طولانی مدت بوده و طی ده ها سال و همگام با تحولات صنعتی شدن صورت گرفته است. در این

دوره، در برخی کشورها مانند آلمان روستاییان برای دریافت دستمزد بیشتر به طور نیمه وقت در شهرها کار می‌کردند و بخشی از وقت خود را به کار در مزارع اختصاص می‌دادند و از این رو، به زارعان نیمه وقت مشهور شده بودند. در برخی از روستاها شهرنشینان به سرمایه‌گذاری و فرید زمین‌های کشاورزی به منظور ایجاد کشت‌تباری اقدام کردند و در نتیجه آن روستائینی کاهش یافت. برخی از روستاها نیز به علت گسترش شهرها به حومه‌های شهری تبدیل شدند.

۴۳- روند افزایش شهرنشینی در آسیا، آفریقا و آمریکای لاتین به چه صورت بود؟ بعدها با ورود کشورهای آسیایی، آفریقایی و آمریکایی لاتین به دوره صنعتی شدن، مهاجرت‌های فزاینده از روستا به شهر در این نواحی به وقوع پیوست؛ اما این مهاجرت‌ها با توسعه صنعتی همگام نبودند. رشد شهرنشینی در این نواحی طی دوره‌های زمانی کوتاه‌تر و سریع‌تر از رشد صنعتی رخ داد و شهرها از نظر امکانات و تسهیلات آمادگی لازم برای ورود مهاجران روستایی را نداشتند. در نتیجه، مشکلات زیادی برای روستاها و شهرها به وجود آمد.

۴۴- تغییرات کالبدی در روستاها چگونه شکل گرفت؟ با بروز تحولات صنعتی و ورود کشورها به عصر نوسازی (مدرنیزاسیون)، نفوذ شهرها و «شهرگرایی» در روستاها افزایش یافت. با فراهم شدن امکانات و تجهیزاتی چون آب و برق و راه‌سازی، استفاده از ماشین‌آلات کشاورزی و عناصر و خدمات شهری، تغییرات قابل ملاحظه‌ای در چهره و کالبد روستاها نسبت به گذشته پدید آمد. البته میزان این تغییرات از ناهیه‌ای به ناهیه دیگر متفاوت بوده است.

۴۵- منظور از «شهرگرایی» چیست؟ منظور از شهرگرایی، روندی اقتصادی-اجتماعی است که طی آن شیوه‌های زندگی، رفتار و عملکردها، ارزش‌ها و مظاهر شهری در روستاها و بین روستائینان رواج می‌یابد.

۴۶- تغییرات عملکردی در روستاها چگونه شکل گرفت؟ با آنکه به‌طور کلی در بیشتر روستاها فعالیت غالب، زراعت است، نقش و عملکرد برخی از روستاها تغییر کرده و عملکردهای جدیدی به‌طور مستقل یا علاوه بر زراعت در این روستاها پدیدار شده است که از آن جمله می‌توان به روستاهایی با نقش صیادی، گردشگری و صنعتی، که در آن صنایع کوچک تبدیلی یا فانگی رونق زیادی دارند، اشاره کرد.

۴۷- نحوه رابطه روستا و شهر چگونه است؟ از دیرباز شهر و روستا با یکدیگر وابستگی و روابط متقابل داشته‌اند اما نوع و پگونگی روابط شهر و روستا در زمان‌های مختلف و در نواحی مختلف جهان، متفاوت بوده است. روابط شهر و روستا را می‌توان از جنبه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مطالعه کرد. به همین سبب، جغرافی دان‌ها و سایر اندیشمندان نظریه‌های مختلفی در این زمینه ارائه کرده‌اند که در بیشتر آنها بر نابرابری میان شهر و روستا تأکید شده است. طبق این نظریه‌ها، شهر محل انباشت سرمایه، تولید کالاهای کارخانه‌ای و تمرکز اقتصادی است و مبادله‌ای نابرابر بین شهر و روستا جریان دارد.

۴۸- آیا مدل روابط شهر و روستا در بالا را می‌توان با نظریه مرکز-پیرامون، انطباق داد؟ استدلال کنید. جواب این سوال در نسخه اصلی جزوه هفته اول مهر ۱۳۹۷ در سایت www.pmm789.blog.ir یا کانال @jozve100 قرار می‌گیرد.

۴۹- جمعیت شهری از چند طریق افزایش می‌یابد؟ ۱- افزایش طبیعی جمعیت شهرها یعنی رشد موالید (تولدها) نسبت به مرگ و میر؛ ۲- مهاجرت روستاییان به شهرها؛ ۳- افزایش جمعیت برخی روستاها و تبدیل شدن آنها به نقاط شهری یا ادغام روستاها در بافت شهری.

۵۰- در ایران چگونه روستا به شهر تبدیل می‌شود؟ روستاهایی که جمعیت آنها به حدی معین، مثلاً ۱۰ هزار نفر، رسیده، با موافقت وزارت کشور، شهر اعلام شده‌اند و در آنها شهرداری تأسیس شده است. به دنبال این امر، باید برای ساکنان آنها نیز خدمات و تجهیزات شهری فراهم شود.

۵۱- دوره شهرنشینی کند در ایران را توضیح دهید. تا سال ۱۳۳۵ مهاجرت از روستاها به شهرها به کندی صورت می گرفت و محصولات کشاورزی برفش عمده تولیدات داخلی را تشکیل می داد. این دوره به دوره شهرنشینی کند معروف است.

۵۲- مهم ترین علل شهرنشینی سریع در ایران را نام ببرید. الف) از آنجا که بودجه کشور ما متکی به درآمد حاصل از فروش نفت است و این درآمد در دست دولت ذخیره می شود، دولت ها با استفاده از درآمد نفتی، بیشترین سرمایه گذاری ها، توسعه کارخانه ها و تمهیزات و زیرساخت ها را به شهرها اختصاص دادند. ب) از سال ۱۳۴۱ اصلاحات ارضی در روستاها انجام گرفت. در ایران، اصلاحات ارضی در سه مرحله با سلب مالکیت مالکان بزرگ (ارباب ها) و واگذاری زمین به دهقانان فرده پا انجام گرفت اما به سبب تقسیم نادرست زمین، حمایت نکردن دولت از کشاورزان، توجه به صنایع مونتاژ و واردات کالا از کشورهای خارجی نه تنها وضع روستاییان بهتر نشد بلکه شرایط انهدام کشاورزی در ایران فراهم آمد. در نتیجه، مهاجرت روستاییان به شهرها شدت گرفت.

۵۳- اصلاحات ارضی یعنی چه؟ اصلاحات ارضی یعنی تغییر قوانین مالکیت زمین و توزیع مجدد آن به نفع کشاورزان.

۵۴- تهران چگونه به مادرشهر ملی تبدیل شد؟ با مهاجرت گسترده مردم از سراسر کشور، جمعیت این شهر به طور مداوم به شدت افزایش یافت و رفته رفته، فاصله زیادی با سایر شهرها پیدا کرد. به این ترتیب، جمعیت تهران همواره بیش از دو برابر دومین شهر پرجمعیت ایران، یعنی مشهد، بوده است.

۵۵- روند افزایش جمعیت شهرنشین پس از انقلاب اسلامی چگونه بود؟ پس از انقلاب اسلامی نیز مهاجرت از روستا به شهر و از شهرهای کوچک به شهرهای بزرگ ادامه یافت. در این دوره، تعداد زیادی از روستاهای پرجمعیت به شهر تبدیل شدند یا در بافت شهرهای هم پیوار ادغام گردیدند. برقی از آباری ها نیز فالی از سکنه شدند. در این دوره، علاوه بر تهران ۷ شهر با بیش از یک میلیون نفر جمعیت به کلان شهر تبدیل شدند. به علاوه، رشد شهرهای بزرگ و کوچک و شهرک های اقماری در اطراف تهران، این شهر را به یک منطقه کلان شهری بزرگ تبدیل کرد.

۵۶- عوامل مهاجرت های روستا-شهری را در چند گروه دسته بندی کنید. جواب این سوال در نسخه اصلی جزوه هفته اول مهر ۱۳۹۷ در سایت www.pmm789.blog.ir یا کانال @jozve100 قرار می گیرد.

۵۷- به نظر شما، تبدیل شدن روستاها به شهر چه پیامدهایی دارد؟ جواب این سوال در نسخه اصلی جزوه هفته اول مهر ۱۳۹۷ در سایت www.pmm789.blog.ir یا کانال @jozve100 قرار می گیرد.

۵۸- نام کلان شهرهای ایران را که بیش از ۱ میلیون نفر جمعیت دارند، جست و جو کنید و بنویسید. جواب این سوال در نسخه اصلی جزوه هفته اول مهر ۱۳۹۷ در سایت www.pmm789.blog.ir یا کانال @jozve100 قرار می گیرد.

نکته: سیاره زمین سکونتگاه بیش از ۷ و نیم میلیارد نفر جمعیت انسانی است.

نکته: خشکی ها تنها یک سوم سطح زمین را تشکیل می دهند.

نکته: بیشتر جمعیت کره زمین در نواحی خاصی از خشکی های کره زمین، یعنی روستاها و شهرها، متمرکز شده اند.

نکته: براساس آمار سازمان ملل، در نیمه اول سال ۲۰۱۸ میلادی، ۴/۲ میلیارد نفر از مردم جهان در شهرها و ۳/۴ میلیارد نفر از مردم جهان در روستاها مستقر بوده اند.

نکته: سر آغاز مطالعه و شناخت یک سکونتگاه روستایی و شهری مقر(مکان، بایگه) و موقعیت آن است.

نکته: سطوح شهرنشینی و افزایش آن در نواحی مختلف جهان، متفاوت است.

نکته: در پیرامون برخی از مادر شهرها، شهرها و شهرک های اقماری پدید آمده اند.

نکته: مهاجرت از روستا به شهر از مهم ترین عوامل تغییر در کاهش روستانشینی و افزایش شهرنشینی است.

نکته: از سال ۱۳۳۵، روند شهرنشینی در ایران سرعت گرفت و دوره شهرنشینی سریع آغاز شد.

درس ۲ (مدیریت شهر و روستا)

-۱

سوالات متن کتاب جغرافیا پایه دوازدهم ویژه رشته ادبیات و علوم انسانی سال ۱۳۹۷

جهت تأیید دبیران محترم

همکاران گرامی سلام

اینجانب با تعدادی از همکاران اقدام به طراحی جزوه سوالات متن کتاب جغرافیا، تاریخ و جامعه شناسی پایه دهم و پایه یازدهم و دوازدهم و مطالعات اجتماعی پایه هفتم، هشتم و نهم به همراه جواب کاملاً خلاصه شده نموده ایم. دلایل این کار عبارت بود از:

۱- بالا بردن آمار قبولی (۱۰۰ درصد دانش آموزان قبول شدند) زیرا مدیر به معلم فشار می آورد برای بالا بردن درصد قبولی

۲- بالا بردن نمرات دانش آموزان خود (۹۵ درصد دانش آموزان نمره ۱۹ یا ۲۰ گرفتند)

۳- از اینکه هر زنگ به کلاس ها سوال ها را می گفتیم و می نوشتند خسته می شدیم

۴- ...

لذا تصمیم گرفتیم این جزوه را در مدارس دیگر نیز پخش نماییم. از آنجایی که این جزوه ها را در چاپخانه و با قیمت خیلی کم چاپ می کنیم، برای دانش آموزان نیز بسیار ارزان و به صرفه است.

سال گذشته این جزوه ها در مدارس مختلف کشور با استقبال بسیار خوبی مواجه شد. در صورت تمایل شما می توانیم جزوه ها را به تعداد دانش آموزان شما با قیمت بسیار پایین در مدرسه به شما تحویل دهیم.

برای آشنایی شما با متن جزوه یک درس به عنوان نمونه در اختیار شما دبیران گرامی قرار می گیرد. دبیران محترم پس از رویت و تأیید درس اول می توانند این جزوه را به تعداد دانش آموزان خود سفارش دهند

این جزوه بر اساس کتاب سال ۱۳۹۷ نوشته شده و هر سال با توجه به تغییرات کتاب های درسی بروز رسانی خواهد شد.

تک فروشی به هیچ عنوان نداریم. لطفاً تقاضای تک فروشی نفرمایید.

تلفن سفارش جزوه به تعداد دانش آموزان فقط توسط دبیران محترم ۰۹۱۹۳۶۰۱۴۷۰ قاسمی ۰۹۰۳۱۳۴۹۷۴۹

تلگرام @jozve100

دانلود جزوه های پایه هفتم تا دوازدهم در: www.pmm789.blog.ir

از ارسال پیامک قبل از تماس تلفنی خودداری نمایید. (به علت حجم بالای کار از پاسخ به پیامک معذوریم)